

Verleggen, alternerend zuigen & pleegzeugen

Jos Van Thielen - Katholieke Hogeschool Kempen

Luc Martens - Proef- en Vormingscentrum Limburg

Bert Driessen – Katholieke Hogeschool Kempen

Verleggen

Het toepassen van een meerwekensysteem waarbij zeugen worden gesynchroniseerd, maakt het voor de varkenshouder gemakkelijker om biggen te verleggen. De hoofdreden voor verleggen is het uniformiseren van de toomgrootten, maar ook om worpen van min of meer gelijke grootte en gewicht te vormen. Ook bij beperkte melkgift van de zeug wordt men gedwongen biggen te verleggen. Het vroeg verleggen (op 1 à 2 dagen leeftijd) heeft als voordeel dat de tepelhiërarchie nog niet ingesteld is. Zo blijven gevechten tussen biggen beperkt.

Tijdens de eerste levensdag dienen de biggen bij de zeug te blijven zodat ze de kans krijgen om voldoende biest van de eigen zeug op te nemen. Na de eerste levensdag wordt een beoordeling gemaakt welke zeugen in aanmerking komen voor het verleggen van hun biggen. Dit gebeurt op basis van de conditie van de zeug, haar voorgeschiedenis, het aantal werkzame spenen en het aantal biggen.

Ondanks de uniformere groepen reduceert het gemiddelde speengewicht sterk (tot 20%). Om die reden worden best de grotere biggen verlegd, die kunnen een stootje (verlies aan gewicht; rangordegevechten voor het instellen van de nieuwe sociale orde) verdragen. Daarnaast brengt het laat en veelvuldig verleggen ook een verhoogd gevaar voor ziekteoverdracht met zich mee. Door het verleggen van biggen worden streptokokken en andere bacteriën zoals *E. coli* en *A. pleuropneumoniae* doorheen de kraamstal verspreid. Omwille van dit risico dient het verleggen van biggen zoveel mogelijk worden beperkt. Het best is het omleggen zelf te beperken tot maximaal 2 tomen (dus geen tomen met van meer dan 2 verschillende zeugen samenstellen).

Alternerend zuigen

Bij alternerend zuigen laat men de biggen bij de zeug beurtelings zogen. Meerdere variaties zijn mogelijk. Meestal laat men de zwakke en lichte biggen de hele tijd bij de zeug en worden de grootste biggen enkele uren per dag afgezonderd om de kleinste biggen de kans te geven om biest/melk te laten opnemen. Eventueel kan men de zeug injecteren met oxytocine en vervolgens de zwakke biggen helpen bij het zuigen.

Bedoeling van het alternerend zuigen is om de concurrentie tussen toomgenoten aan de uier te verminderen zodat vooral de ranglage, zwakkere biggen (meestal de zgn. overtallige biggen in een grote toom) alle kansen krijgen.

Een vorm van alternerend zuigen kan met zeer gunstige resultaten al tijdens de partus zelf van zeugen met een hoog worpgetal worden toegepast. Wanneer de eerste helft van een toom (de eerste 6 à 7 biggen) geboren zijn en reeds tijdens hun eerste levensuur de kans hebben gekregen om veel biestmelk op te nemen vanuit de voorste tepels, worden ze achter een "plank" geplaatst zodat de later geboren biggen, die meestal zwakker zijn, niet bij voorbaat worden gedwongen om de achterste tepels op te zoeken. Wanneer de laatstgeboren biggen voldoende biest hebben opgenomen, kunnen de eerstgeborenen terug bij de zeug worden geplaatst. Bij zeer grote tomen kan het hoger beschreven alternerend systeem verder worden toegepast.

Pleegzeugen

Een pleegzeug is een zeug die (bij voorkeur) drie weken geleden heeft geworpen en nu wordt gespeend. Een pleegzeug wordt gekozen voor haar moeder- en lactatiekwaliteit en bezit een goede conditie. De pleegzeug verhuist naar de kraamafdeling waar net is geworpen en krijgt de worp met de beste biggen van de afdeling toebedeeld. De toom met de beste biggen wordt vaak door de zeug met de beste spenen geworpen. En dat is natuurlijk een ideale zeug om de kleinere biggen van de verschillende tomen in die afdeling bij te leggen. Deze biggen hebben uiteraard eerst de zo noodzakelijke biest van de eigen moeder binnengekregen. Om die reden worden de biggen pas na 24u tot 48u bij de zeug gelegd. Het kan interessant zijn om nog twee biggen van 21 dagen gedurende 24 uur bij de zeug te laten. Ze dienen om de biggen vlugger te leren zuigen en om het aanvaarden van de biggen door de zeug te vergemakkelijken.

Bij de pleegzeug wordt de voergift geremd zodat ook de melkgift in eerste instantie afneemt. Daardoor kunnen de biggen de uier goed leegdrinken. Dit is voor de zeug vervolgens een stimulans de melkgift langzaamaan weer op te voeren naar behoefte van de biggen. Rem je de melkgift niet, dan wordt de uier niet goed leeggedronken en dit is voor de zeug het signaal dat ze wordt gespeend. Het lichaam vermindert de melkproductie en het risico bestaat dat de zeug weer berig wordt. Dat is natuurlijk niet de bedoeling bij een zeug waarbij de lactatieperiode moet worden verlengd tot zes weken om een tweede toom biggen groot te kunnen brengen. Het risico van pleegzeugen is de verhoogde kans op doodliggen. Jonge biggen willen veel naar de uier en dat is een pleegzeug die net drie weken oude biggen heeft gespeend niet meer gewend. Daarom speelt het (rustige) karakter van de pleegzeug een belangrijk selectie criterium.

